

Seria: Profesorki Super-Babki
Odcinek nr: 117
Podseria: wyróżnione godnością „Doctor Honoris causa”¹

MARIA FOŁTYN

ambasadorka polskiej muzyki operowej

Polecana/Omawiana książka:

- [1] Maria Fołtyn: Żyłam sztuką, żyłam miłością..., Wydawnictwo i Zakład Poligrafii Instytutu Technologii Eksploatacji, Radom 1997.
- [2] Adam Czopek, Juliusz Multarzyński: „Maria Fołtyn – życie z Moniuszką”, Wydawca Agencja Reklamowa MULART, Warszawa 2019; (książka-album).

Bohaterka tego odcinka naszej serii to wybitna polska śpiewaczka operowa. Przez pewien czas łączyła działalności artystyczną z nauczaniem w Konserwatorium w mieście Meksyk² (kursy mistrzowskie)!! Ona oprócz muzyki oddała swoje życie działalności popularyzatorskiej, organizacyjnej, a także jako reżyserka przedstawień operowych na całym świecie. To była niezwykle ważna działalność propagująca muzykę polskich kompozytorów, Polskę i polskość.

Dlaczego zajęła się reżyserowaniem [??], bo „straciła głos”, czyli przeżyła wielką tragedię, z której wyszła zwycięsko zdobywając nowy zawód - reżysera.

W 1988 roku założyła w Warszawie Towarzystwo Miłośników Muzyki Moniuszki i została jego prezesem. Zorganizowała lub współorganizowała wiele festiwali (np.

¹ <https://amuz.wroc.pl/maria-foltyn-2000-293>; informacja o tytule nadanym w Akademii Muzycznej we Wrocławiu.

² Divy operowe: 27,32 oraz grające na różnych instrumentach: 33, 40, 78 oraz 79.

Moniuszkowski w Kudowie Zdroju³) oraz konkursów muzycznych. Zasiadała też często w jury konkursów operowych i muzycznych.

W eseju omawiana jest tylko książka [1]. Koleje życia naszej Heroiny są wręcz niewiarygodne... Wystawiała jako reżyser HALKĘ Stanisława Moniuszki m.in. na Kubie, w Meksyku czy Nowosybirsku (w Rosji).

W roku 1999 otrzymała tytuł Honorowego Obywatela Miasta Radomia⁴, a 20 listopada 2000 roku – **Doktorat Honoris Causa** Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego⁵ we Wrocławiu, zatem mamy dodatkową podstawę, aby wciągnąć Ją na listę BOHATEREK serii.

Maria Fołtyn urodziła się 28 stycznia 1924 roku w Radomiu, a zmarła 2 grudnia 2012 roku w Warszawie (w wieku 88 lat). Urodziła się prawie 100 lat temu, w niepodległej, odrodzonej Polsce – II Rzeczypospolitej. Szkołę średnią ukończyła w Radomiu⁶. W 1939 roku miała zaledwie 15 lat. Niemcy (najeźdźca) zamknęły szkoły dla polskich dzieci. Zapewne Jej lekcje musiały być tajne, skoro w 1945 roku, po wyzwoleniu, mogła rozpocząć naukę na poziomie szkoły wyższej.

Dnia 2 czerwca 2012 roku. przed budynkiem Zespołu Szkół Muzycznych w Radomiu, odsłonięto pomnik artystki autorstwa Mariana Molendy (zdjęcie poniżej).

Książka [1] ma 303 strony. Na okładce zamieszczono zdjęcie portretowe Bohaterki, na tle czerwonych róż. Na wewnętrznej stronie okładki jest niezwykle pochlebna opinia prof. Kazimierza Wiłkomirskiego o działalności naszej Bohaterki. Papier jest gruby, średnio sztywny, mocno biały. Jest kilkadziesiąt fotografii czarno-białych. Format 16 cm x 25 cm, zatem nietypowy. Rozdziały mają swoje tytuły, ale nie ma numeracji, strony mają nagłówki. Książka jest sklejana, ale marginesy dość szerokie, nie rozpada się przy czytaniu. Książkę wydano w 1997 roku w Radomiu, przez wydawnictwo techniczne, co jest absolutnie wyjątkowe. Generalnie książka jest bardzo starannie wydana. Zdjęcia mają ramki oraz opisy gdzie i kiedy zostały wykonane. Książka składa się z rozdziałów autobiograficznych – większość oraz z rozmów z Heroiną przeprowadzonych przez Halinę Kasjaniuk⁷. Na zakończenie mamy „Głosy krytyków muzycznych” oraz

³ <https://festiwalmoniuszkowski.pl/>; 58. Międzynarodowy Festiwal Moniuszkowski, który jak zwykle odbył się w Kudowie-Zdrój, w dniach od 27 do 30 sierpnia 2020 roku.

⁴ Dlatego nie może dziwić wydawca pierwszej książki [1].

⁵ https://pl.wikipedia.org/wiki/Karol_Lipi%C5%84ski; informacja o patronie uczelni; polskim skrzypku urodzonym w 1790 roku.

⁶ **Zakłady Naukowe Marii Gajl** – szkoła działająca jako prywatna w Radomiu w latach 1906-1949. Jej kontynuatorem jest III Liceum Ogólnokształcące im. płk. Dionizego Czachowskiego w Radomiu.

⁷ **Halina Kasjaniuk** - dyrektor artystyczny Stowarzyszenia Integracji Humanistycznej "Po-Most" z Tczewa, organizatora Międzynarodowego Festiwalu Działań Teatralnych i Plastycznych "Zdarzenia"-Tczew-Europa.

<<Moniuszkowski kalendarz życia Marii Fołtyn>>, zawierający m.in. zagraniczne i krajowe inscenizacje oper Moniuszki i innych polskich kompozytorów. Na tylnej stronie okładki jest kolejne zdjęcie śpiewaczki i krótka opinia dziennikarza Wacława Panka.

Zagraniczne realizacje to (odpowiednio latami): 1971 - w Hawanie, 1974 - w Meksyku, 1978 - w Ankarze, 1979 – w Tokio, 1984 – w Nowosybirsku, 1986 - objazd (m.in. Cleveland, Detroit, Milwaukee); 1988 – USA oraz Kanada (Montreal) oraz 1990 –

Kurytyba w Brazylii, 1994 – Samara, Kujbyszew, a także 1995 – Osaka w Japonii. Przecież każde wydarzenie było poprzedzone negocjacjami oraz okresem pracy nad przygotowaniem spektaklu.

Wybrane zdjęcia według lat: 1955 r. – Halka w Moskwie, str. 50-51 Jej nauczyciele Ada Sari oraz Adam Didur, 1959r. – Halka w Chicago, 1974r – w Meksyku, 1974r. – w Meksyku **ze swoimi studentami z Conservatorio National**, 1979r. – Bukareszcie itd. itd. Są dwie wkładki zdjęć kolorowych na kredowym papierze, gdzie strony nie są numerowane tj. między stronami 80-81 (m.in. w Jury konkursu w Rio de Janeiro oraz na watykanie z Ojcem Świętym), między stronami 224-225 (m.in. Halka w Osace).

„Żyłam sztuką, żyłam miłością ...” to tytuł niezwykle przyciągający, ale okazuje się, że z miłością nie do końca było tak dobrze jak ze sztuką... Niestety opisane są nieudane małżeństwa – to już każdy sam musi sprawdzić/przeczytać. Dlaczego nieudane (?), Autorka nie pisze, ale można się zorientować iż miała władczy charakter, była niezwykle uparta w dążeniu do celu... Czy to przeszkadzało?

Co do sztuki, to Autorka opisuje pewne napięcia między koleżankami, dyrektorami oper, gdzie występowała. Czy są subiektywne czy obiektywne, też sami czytelnicy oryginału muszą się zastanowić. Odsłania kulisy sztuki, które prawie nigdy nie przedostają się na forum publiczne. Niezwykle ciekawe fragmenty życie gwiazd „od kuchni”. Jednego z opisanych bufonów, „przez skórę” o to podejrzewałem i sprawdziło się.

Inna strona życia artystów to krytyka, recenzje, zakulisowe rozgrywki z impresariatem oraz organizatorami wydarzeń kulturalnych. Dziś P+R tzw. pijar to podstawa, czasem niestety windowane są dziwoki i miernoty...

W eseju nie da poruszyć się wszystkich wątków ujętych w książce, czyta się ją jednym tchem, nie można książki odłożyć na chwilę – tak ciekawie jest napisana i skomponowana. Ciekawy jest motyw znajomości z <<HALKĄ>> z Kuby. Po przesłuchaniach Maria Fołtyn ‘postawiła’ na jedną ze śpiewaczek nie mających poparcia we własnej operze, we własnym zespole, a przede wszystkim w dyrekcji. Walka Marii o występ Yolandy jest jak z filmu akcji, coś porażającego. Skończyło się interwencją u samego Fidela Castro, który zjechał do hotelu spóźniony o kilka godzin... **Yolanda Hernandez**⁸ zagrała czarną HALKĘ genialnie. Potem wyemigrowała, a Maria

⁸ Na emigracji występowała przeciwko komunie, a zatem i Fidelowi Castro!!!!!!!!!!!!

miała okazję spotkać się z nią w wielu krajach świata... Libretto przetłumaczono na hiszpański, zatem całe przedsięwzięcie to długa historia. Z kolei, w Meksyku, nasza Bohaterka lekko zmieniała libretto, aby dopasować się do „kodu kulturowego” meksykańskiego ... chodzi o tzw. kult „macho”. Machem okazuje się „chłop” mszczący śmieć miłości swojego życia... Trzeba samemu przeczytać... czasem nie mam serca do przeróbek, ale tu wydaje się ona nie taka ważna, nie burząca nic z przesłania utworu, natomiast tragedia staje się jeszcze straszniejsza.

Rozdział o swojej mamie nasza BOHATERKA zamieszcza na końcu książki. Rodzina była dla Niej bardzo ważna. Miała 3 braci. Ciepło o nich pisze!! Ona działała w AK – jest świadectwo (opinia), bracia też mieli nastawienie patriotyczne. Jednemu nowa władza uszkodziła rękę, drugi uciekł na zachód, służył w armii USA. Ona była przesłuchiwana przez milicję, w latach odwilży odwiedzała brata i jego liczną rodzinę w USA... Są zdjęcia.

Niewiarygodne przygody i koleje życia warte są poznania. Postawienie na Moniuszkę, na Halkę – jest szczególnie ciekawe. Polecam odklikanie linków podanych poniżej, gdzie są filmiki o Niej. Zrozumieć wtedy można dlaczego mogła mieć takie sukcesy... Eksponowała sprawy osobiste w treściach oper - tragedię nieszczęśliwej miłości, – problemy ogólnoludzkie – jakbyśmy teraz powiedzieli. A polskość jakby była następstwem, prostej historii, która mogła zdarzyć się wszędzie na świecie oraz, oraz genialnej muzyki Moniuszki, który zaczerpnął ze skarbnicy (polskiej) muzyki ludowej oraz muzyki stanu szlacheckiego – czyniąc z nich jedność artystyczną. Zatem warto sięgnąć także do dodatku niniejszego eseju.

Pod koniec książki mamy też rozdział „Konkursy Moniuszkowskie” odbywające się w Kudowie Zdroju oraz rozdział „Tam, gdzie urodził się Moniuszko” – miejscowość Ubiel, 40 km obok Mińska na Białorusi. Dziś tam nie pojedziemy, choć spotkana Białorusinka zapewniała iż będzie zmiana i jeszcze pojedę na wycieczkę na Białoruś. Na razie, Eseista dwa razy jechał pociągiem przez ten piękny kraj..... Potrzebna jest nawet wtedy wiza (tranzytowa). Nasza Heroina jeździła na Białoruś⁹ w latach 1989, 1992 raz 1994.

W początkowym okresie kariery występowała ze wszystkimi tuzami operowymi naszego kraju. Po wojnie mieszkała i studiowała¹⁰ w Gdańsku (Studio Wokalno-Aktorskie), brat studiował na Szkole Morskiej w Gdyni. Może to było impulsem do wyjazdu na Wybrzeże. Uczyła ją sama Ada Sari. Wcześniej podjęła studia wokalne w Katowicach pod kierunkiem Adama Didura¹¹...

⁹ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Bia%C5%82oru%C5%9B>; o Białorusi. „W 1991 Białoruś ogłosiła niepodległość.”

¹⁰ Str. 44 – rozdział Moje uniwersytety.

¹¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Adam_Didur; o słynnym śpiewaku.

Nie jest dziś powszechnie znana – jak się wydaje – ani Ona, ani Jej dzieło krzewienia POLSKIEJ MUZYKI – jako dziedzictwa światowego, a przecież nie żyje zaledwie od 9 lat.

Książka warta przeczytania. Postać naszej BOHATERKI przeczy wszelkim stereotypom na temat Polek oraz Polski.

LINKI I INNE PUBLIKACJE

- a. <https://teatr Wielki.pl/ludzie/ maria-foltyn/>; informacje o Bohaterce;
 - b. <https://moniuszko200.pl/pl/encyklopedia/8170-foltyn>; informacje oraz zdjęcia Bohaterki.
 - c. <http://www.dziennikteatralny.pl/artykuly/maria-foltyn-w-slowie-i-w-objektywie.html>; o książce;
 - d. <https://maestro.net.pl/index.php/8752-maria-foltyn-zycie-z-moniuszka>; zdjęcie autorów książki;
 - e. <http://www.klubmil.pl/images/2019/191210-18-okladka.pdf>; przednia okładka książki [2];
 - f. <https://bc.radom.pl/dlibra/publication/40570/edition/39314/content>; druga okładka [1];
 - g. <https://teatr Wielki.pl/teatr/aktualnosci/aktualnosc/n/niezwykla-maria-foltyn/>; informacja o Bohaterce; można usłyszeć Jej głos;
 - h. <https://vod.tvp.pl/video/notacje,maria-foltyn-zylam-sztuka-zylam-miloscia,39357290>; JEJ wspomnienia; na żywo; TVP VOD; **KONIECZNE DO ODSŁUCHANIA!!**
 - i. <https://najlepszezycia.pl/maria-foltyn/>; krótki wywiad z BOHATERKĄ;
 - j. https://maestro.net.pl/document/ksiazki/Panek_Foltyn.pdf ;
 - k. <https://www.polskieradio.pl/8/755/Artykul/1617061,Moniuszko-na-Kubie-Opowiesci-Marii-Foltyn>; Bohaterka na Kubie.
-
- A. Koohi, GS Omelchenko-Aghaie. "ПОЛЬСЬКА ВОКАЛЬНА КУЛЬТУРА: СТОПІНКИ ІСТОРИЇ І СУЧАСНІСТЬ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ **МАРІЇ ФОЛТИН**)." *Publishing House "Baltija Publishing"* (2021).
 - B. MONIUSZKO, Stanisław; FOŁTYN, Maria; RUDZIŃSKI, Witold. *Pieśni wybrane*. Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1992.
 - C. NIEWCZAS, Marlena. *The voice of nationalism in Moniuszko's operas*. Florida Atlantic University, 2010. (Komentarz do tej publikacji - poniżej.)¹²

FILM O NASZEJ BOHATERCE

VIVA MARIA!!! ---- film krótkometrażowy.

<https://filmpolski.pl/fp/index.php?film=4223817>; informacje o filmie.

<https://www.youtube.com/watch?v=HQeiNynsr9Y>; film on-line, YOUTUBE; coś ciekawego "szalona reżyserka" niezły *numer*!! Warto kliknąć.

¹² Ściągnięty pdf przez eseistę. To praca magisterska; tytuł jakby dla reklamy i „popularności”. Treść nie jest, aż tak dziwna jak mogło się wydawać.

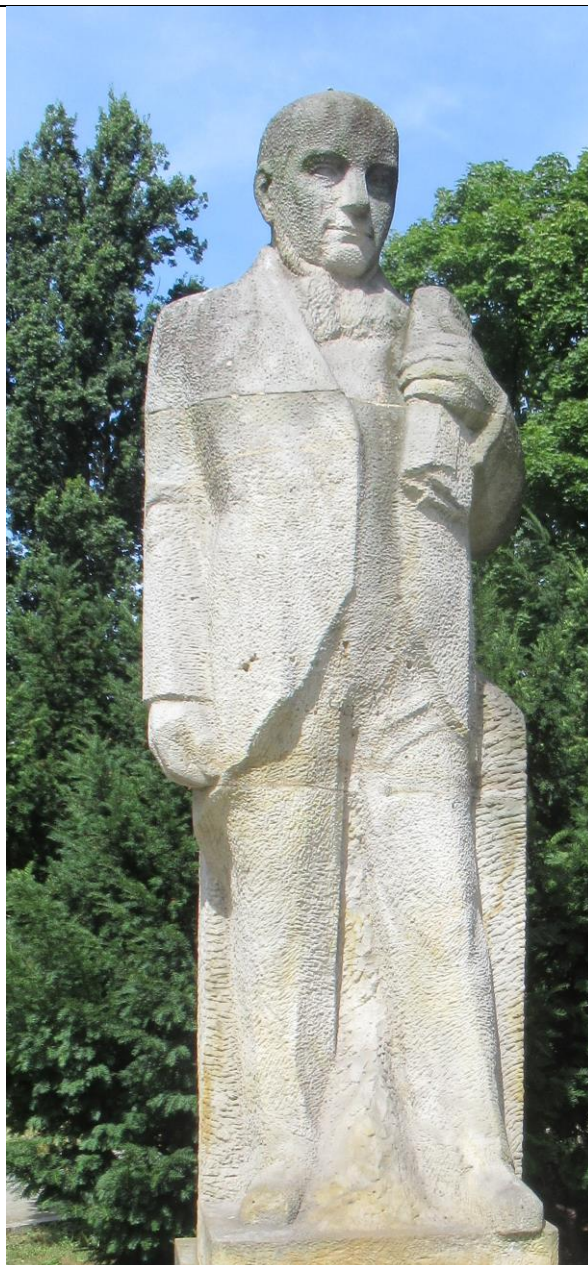
Wyklikane przez scholargoogle – są mapy Polski po I rozbiórce (niepoprawna – Fig. 1, sprzeczny z Fig. 3, źródło encyklopedia, on-line) oraz współczesna (poprawna).

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

Pomnik Stanisława Moniuszki

Pomnik w parku koło Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy

[https://muzykotekaskolna.pl/wiedza/kompozytorzy/moniuszko-stanislaw-1819-1872/;](https://muzykotekaskolna.pl/wiedza/kompozytorzy/moniuszko-stanislaw-1819-1872/)
[https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Moniuszko;](https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Moniuszko) w Wikipedii o kompozytorze.

Dalsze zdjęcia

Maria Fołtyn

Tytuł tematu: Maria Fołtyn

Opis obrazu: Maria Fołtyn. Fotografia portretowa.

Data wydarzenia:

Miejsce: Warszawa

Osoby widoczne: Maria Fołtyn ,

Osoby niewidoczne:

Hasła przedmiotowe:

Inne nazwy własne:

Zakład fotograficzny:

Autor: Hartwig Edward

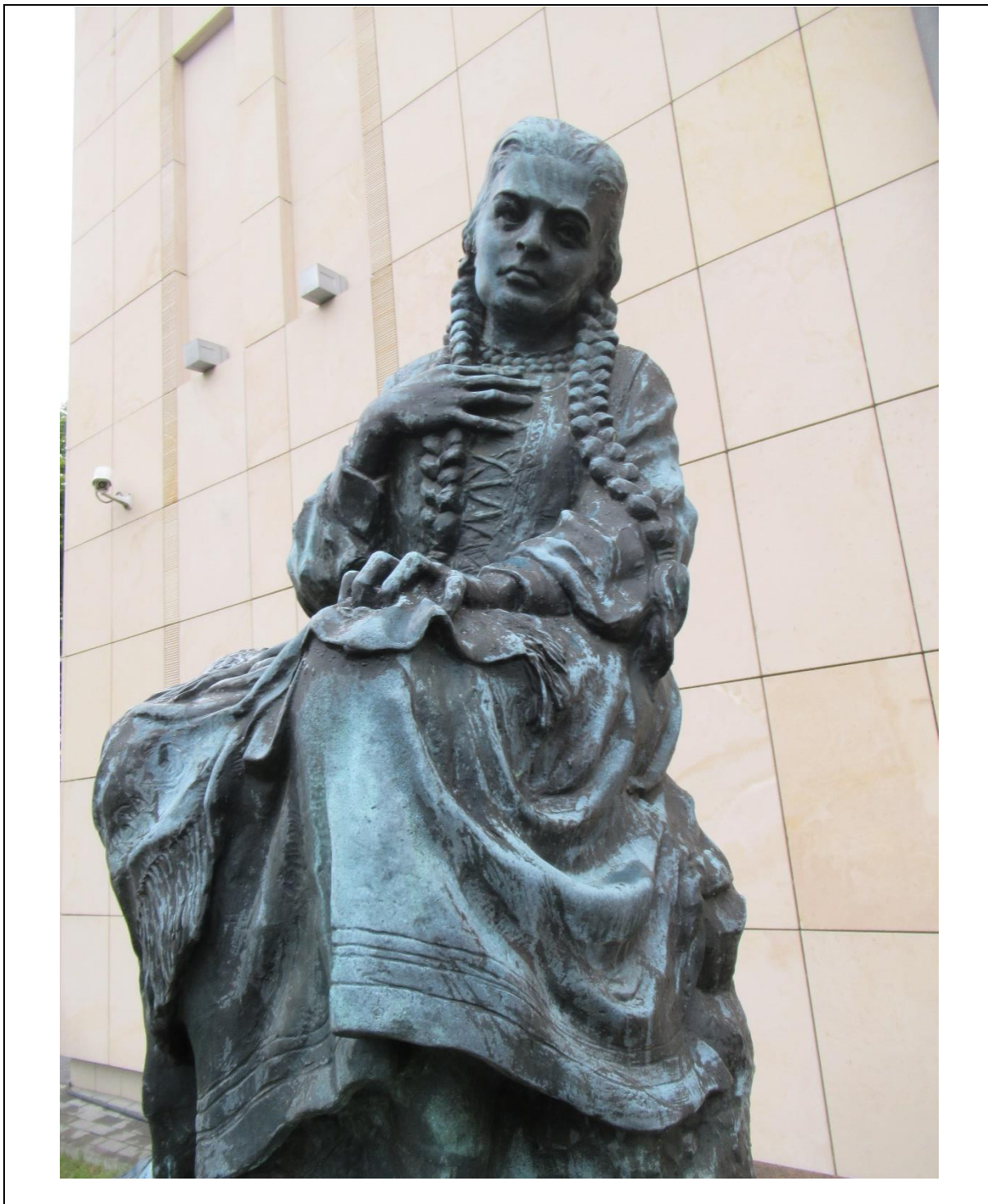
Zespół: Archiwum Fotograficzne Edwarda Hartwiga

Sygnatura: 42-L-111-2

Zdjęcie ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego

Pomnik BOHATERKI w stroju z opery HALKA (w Radomiu na terenie Szkoły Muzycznej)

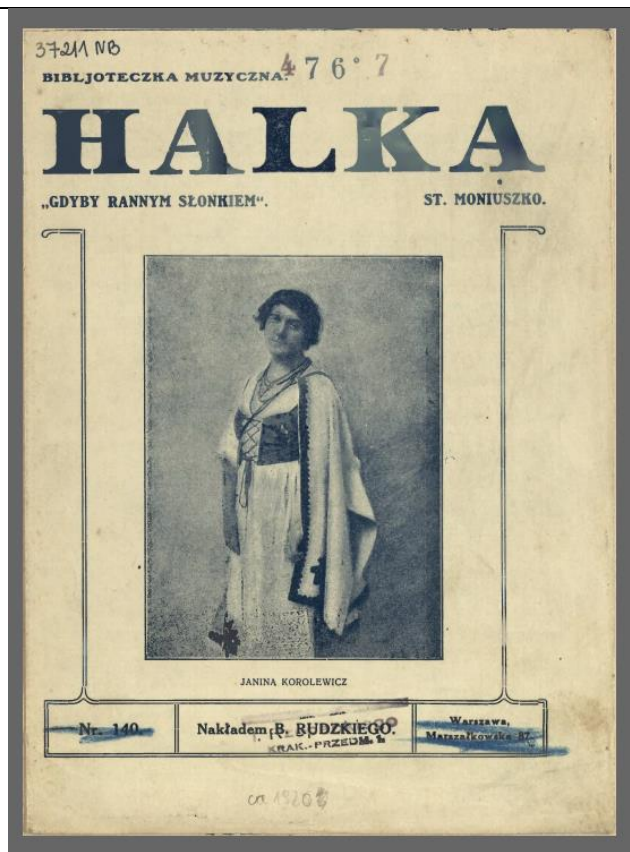

Gdyby rannym słońkiem
wzlecieć mi skowronkiem,
Gdyby jaskółeczką bujać mi po
niebie!
Gdyby rybką w rzece płynąć tu
do ciebie,
Jaśku mój, do ciebie!

Pierwsze dwa wersy ARII
wryto na pomniku.

Zespół Szkół Muzycznych im. Kolberga w Radomiu

RADOM

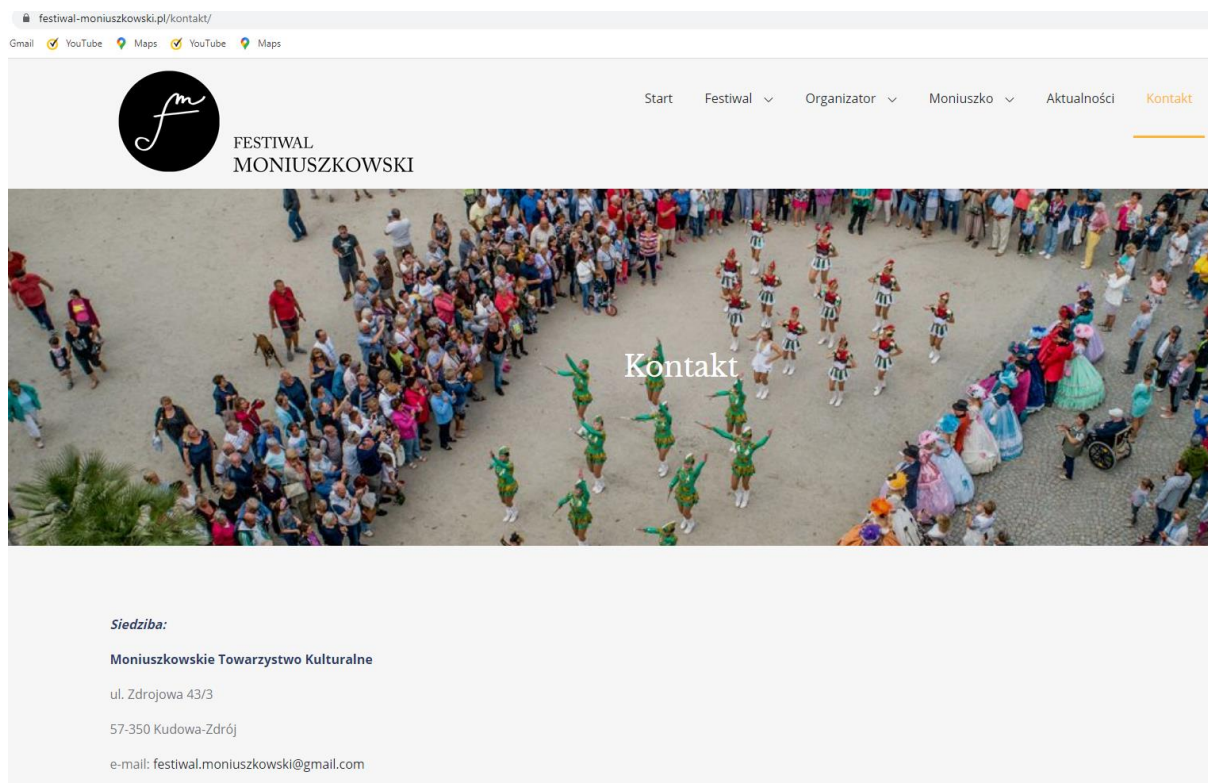
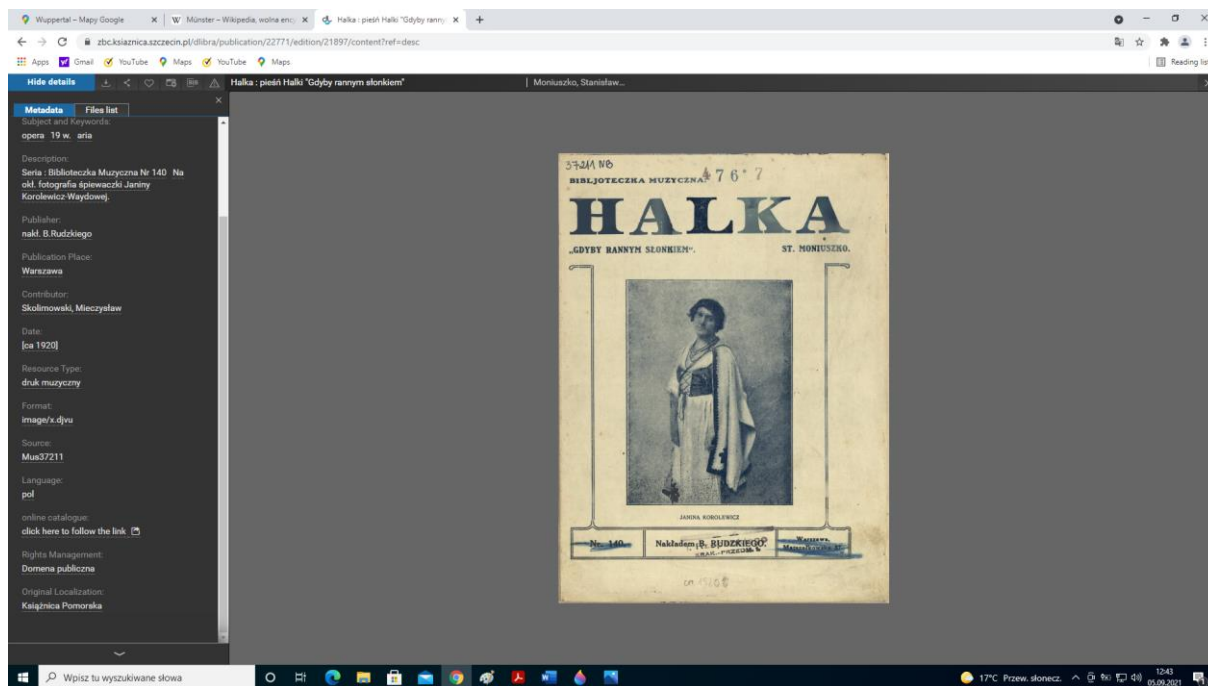
Park w centrum miasta, po lewej pomnik Jana Kochanowskiego

Zdjęcia wykonał eseista – Stan Zawiślak.

PRINTSCREENY

DODATEK SPECJALNY

UWAGI NA TEMAT CYTOWANEJ LITERATURY:

The voice of nationalism in Moniuszko's operas

Praca magisterska Pani Marleny Niewczas na Uniwersytecie w Stanie Floryda w USA.
CZY TYTUŁ TEJŻE PRACY JEST POPRAWNY???

Z internetu – zacytujmy definicję pojęcia/słowa:

Nationalism

identification with one's **own nation** and support for its interests, especially to the exclusion or detriment of the interests of other nations.

"their nationalism is tempered by a desire to join the European Union"

Z Wikipedii – cytaty z hasła:

Nationalism is an idea and movement that holds that *the nation should be congruent with the state*.

It further aims to build and maintain a single national identity, based on shared social characteristics of culture, ethnicity, geographic location, language, politics (or the government), religion, traditions and belief in a shared singular history, and to promote national unity or solidarity.

Nationalism

From Wikipedia, the free encyclopedia

Not to be confused with Patriotism.

This article is about the ideology. For other uses, see Nationalist (disambiguation).

"National unity" redirects here. It is not to be confused with Industrial unionism or

National unity government.

Definicje przytoczone mówią o sensie tego POJĘCIA oraz o tym, aby nie mylić go z PATRIOTYZMEM. Przed rozbiorem I RZECZYPOSPOLITEJ¹³ (będącej UNIĄ Królestwa Polskiego oraz Wielkiego Księstwa Litweskiego) na jej terytorium **mieszkali:**

■ Litwini – Litwa miała pewne odrębności

- Zachowano odrębne urzędy centralne, tytuły i dostojęstwa z zakresem kompetencji identycznym w obu krajach.
- Wprowadzono jednakową monetę, bitą osobno w każdym państwie.
- Zachowano odrębne wojsko polskie i litewskie.
- Zachowano odrębne języki urzędowe (na Litwie język ruski).
- Egzekucja królewszczyzn i podważanie nadań królewskich nie miały zastosowania na Litwie.

¹³ https://pl.wikipedia.org/wiki/Unia_lubelska; warto przeczytać.

- Zachowano w mocy wszystkie dotychczasowe prawa i przywileje obowiązujące w obu państwach, jak również odrębne sądownictwo i prawo sądowe.

- – Polacy,
- – Ukraińcy,
- – Ormianie,
- – Żydzi,
- – Tatarzy.....

Wszyscy mieli swoje świątynie, publikacje w swoich językach itd. Zatem o NACJONALIZMIE NIE mogło być mowy.

Uwagi ogólne

Tytuł pracy naukowej powinien być zgodny z Jej treścią.

Niestety słowo **nacjonalizm** ma obecnie (zawsze?) znaczenie pejoratywne. To wywyższanie jakiegoś narodu nad inne. Autorka pracy nie analizuje znaczenia tego słowa we wprowadzeniu do pracy!!!!!!!!!!!!

Tytuł rozdziału 5

National Trespure

Przecież słowo „skarby narodowe” nie nic wspólnego z nacjonalizmem, oprócz fragmentu wyrazu w sensie liter.

Podtytuł w omawianej pracy: „Halka” – omawiane jest libretto HALKI. Kto obejrzy filmiki cytowane w eseju ten zobaczy jak Pani Maestra Foltyn reżyserowała HALKĘ. Coś szalonego – coś poruszającego – chciała wydobyć **kobiece emocje** z bohaterki /śpiewaczki/ jako zdradzonej i porzuconej kobiety!!

Straszny Dwór – nie ma już swojego podtytułu!!

Krakowiak oraz mazur „Opera begins with patriotic message”

Strona 101:

Another important voice of nationalism is evident in Act II, when Moniuszko introduces Damazy, a legal adviser to Miecznik (Sword-bearer). The French-looking courtier, Damazy, is a symbol of distorted fashion that fled Poland after the Partitions.

Tekst pracy jest dziwny– “voice of nationalism” to według AUTORKI --- kpiny z francuskiego stroju posłańca?? Czy rzeczywiście to już wywyższanie narodu polskiego, czy raczej krytyka głupiego naśladowstwa, któremu brakuje oryginalności ...

In Act II, scene 3, Miecznik did not only describe the values of his future sons-in-law but, in fact, he gave a patriotic speech where every word was linked to the situation in Poland at the time. The bravest words were heard during this scene (free.art.pl 2000):

*Mieć w miłości kraj ojczysty,
Być odważnym jako lew,
Dla swej ziemi, dla swej ziemi macierzystej
Na skinienie przelać krew,
Na skinienie oddać krew!*

To have the country in the heart
To be brave as a lion,
For the own land, for the own native land,
At the nod to pay blood! (Miecznik, act II, scene 3)

Page 102

Here again Moniuszko utilized metaphors in which the idyllic image of the manor and mother were symbols of the free Poland (Baranowski and Dębkowska 2004, 52). The coded use of language was supposed to help send a patriotic message and avoid censorship (Hall 2000, 94).

When in the famous “chime aria” – which is one of the most beautiful of Moniuszko’s arias – the words *Oh, my dear mother since you left us...* were heard, the audience had tears in their eyes and nobody doubted that the metaphor contained a picture of the mother-country in fetters. (Swolkień 1979, 88)

Strona 105

Another example of the patriotic stance in the opera was the aria of Hanna in Act IV, scene 1. The literary text of the aria was the female equivalent of Miecznik’s polonaise,

Sama AUTORKA pracy magisterskiej używa wielokrotnie słów patriotyzm, patriotyczny.

We wnioskach dopiero jest analiza słów i pojęć:

The most important factors of national identity covered in Moniuszko's operas were patriotism and nationalism. The first by definition is "love of or devotion to one's country" (Oxford English Dictionary 2009), and it was an evident characteristic of the composer himself and his strong sense of emotional and social connection with Poland. However, when it comes to nationalism in music, the reader must understand that there are several definitions which make a difference if incorrectly identified.

Definitions of nationalism depend, of course, on definitions of nation. It is not likely that consensus will ever be reached on their precise meaning, since different definitions serve differing interests. One thing, however, has been certain from the beginning: a nation, unlike a state, is not necessarily a political entity. It is primarily defined not by dynasties or by territorial boundaries but by some negotiation of the relationship between the political status of communities

109

and the basis of their self-description, whether linguistic, ethnic (genetic/biological), religious, cultural or historical. (Oxford Music Online)

Jednym słowem jest to dość mętne – jest jakiś inny nacjonalizm w muzyce?????????????
I niby to eseista nie do końca rozumie odcień znaczenia słów.

Czy autorka chciała mówić o elementach narodowych w twórczości Moniuszki? Zapewne tak.

The nationalism in Moniuszko's operas embraced the composer's goal to cherish

Polishness in times of political and cultural instability.

Podsumowanie

Szkoda, że tytuł omawianej pracy magisterskiej oraz jej układ (może prowadzić do nieporozumienia), a w konsekwencji zamiast propagowania postaci Moniuszki, może to prowadzić do pomijania jego muzyki.

Customaryness – zwyczajowość; folklore – folklor/ludowość; noble culture - kultura szlachecka

Polish folk and gentlefolk motives in Moniuszko's operas.

Byłby tytułem lepiej pasującym do treści tej publikacji!!